

УДК 37.02

DOI <https://doi.org/10.24919/2308-4863/87-2-48>

Антоніна ПАК,

orcid.org/0000-0001-9298-3697

доктор філософії (Ph D) з викладання корейської мови,
старший викладач кафедри германських і східних мов та методики їх навчання
Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет
імені К. Д. Ушинського»
(Одеса, Україна) *Pak.AS@pdu.edu.ua*

Анастасія ЮМРУКУЗ,

orcid.org/0000-0001-8644-8655

доктор філософії (кандидат філологічних наук),
доцент кафедри германських і східних мов та методики їх навчання
Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет
імені К. Д. Ушинського»
(Одеса, Україна) *yutrukuz.aa@pdu.edu.ua*

Богдана АВРАМЕНКО,

orcid.org/0000-0002-8252-7062

кандидат педагогічних наук,
доцент кафедри германських і східних мов та методики їх навчання
Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет
імені К. Д. Ушинського»
(Одеса, Україна) *bogdanabo@ukr.net*

МУЛЬТИМОДАЛЬНІСТЬ ЯК ІННОВАЦІЙНИЙ ПІДХІД У ВИКЛАДАННІ КОРЕЙСЬКОЇ МОВИ: ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ТА ПРАКТИЧНІ ОРІЄНТИРИ

У статті «Мультимодальність як інноваційний підхід у викладанні корейської мови: теоретичні засади та практичні орієнтири» розглянуто концепцію мультимодальності як ефективну дидактичну стратегію у викладанні корейської мови як іноземної. Мультимодальний підхід передбачає інтеграцію різних модальностей – візуальної, аудіальної, текстової, кінетичної – з метою створення багатоканального освітнього середовища, що сприяє глибшому засвоєнню мови та культурних особливостей.

У теоретичному розділі статті проаналізовано основні засади мультимодальності, зокрема концепцію мультілітерацій, яка підкреслює важливість розвитку здатності студентів інтерпретувати та створювати тексти, що поєднують різні семіотичні ресурси. Також розглянуто соціосеміотичний підхід до мультимодальності, який розглядає всі форми комунікації як семіотичні ресурси з власними граматиками та правилами використання.

Особливу увагу приділено специфіці викладання корейської мови, яка характеризується аглютинативною морфологією, складною системою ввічливості та культурною специфікою. Використання мультимодального підходу дозволяє враховувати ці особливості, інтегруючи культурні елементи в навчальний процес.

У практичному розділі статті запропоновано конкретні орієнтири для впровадження мультимодального підходу у викладанні корейської мови, зокрема аналіз мультимодальних текстів, навчання ввічливості як мультимодального явища, проєктну діяльність з використанням мультимодальної етнографії, використання цифрових технологій та розвиток мультимодальної грамотності.

Загалом, впровадження мультимодального підходу у викладання корейської мови сприяє створенню більш динамічного та ефективного навчального середовища, що відповідає потребам сучасних студентів та вимогам глобалізованого світу.

Ключові слова: мультимодальність, корейська мова, інноваційні технології, викладання іноземних мов, міжкультурна компетентність, цифрова дидактика, комунікативний підхід.

Antonina PAK,

orcid.org/0000-0001-9298-3697

Ph D in Korean Language Education,

Senior Lecturer at the Department of Germanic and Oriental Languages and Methods of their Teaching

South Ukrainian National Pedagogical University named after K. D. Ushynsky

(Odesa, Ukraine) Pak.AS@pdpu.edu.ua

Anastasiia YUMRUKUZ,

orcid.org/0000-0001-8644-8655

Ph D (Candidate of Pedagogical Sciences),

Associate Professor at the Department of Germanic and Oriental Languages and Methods of their Teaching

South Ukrainian National Pedagogical University named after K. D. Ushynsky

(Odesa, Ukraine) yumrukuz.aa@pdpu.edu.ua

Bohdana AVRAMENKO,

orcid.org/0000-0002-8252-7062

Candidate of Pedagogical Sciences,

Associate Professor at the Department of German and Eastern Languages and Methods of their Teaching

Southern Ukrainian National Pedagogical University named after K. D. Ushynsky

(Odesa, Ukraine) bogdanabo@ukr.net

MULTIMODALITY AS AN INNOVATIVE APPROACH IN TEACHING KOREAN: THEORETICAL FOUNDATIONS AND PRACTICAL GUIDELINES

The article “Multimodality as an Innovative Approach in Teaching Korean: Theoretical Principles and Practical Guidelines” examines the concept of multimodality as an effective didactic strategy in teaching Korean as a foreign language. The multimodal approach involves the integration of different modalities – visual, auditory, textual, kinetic – in order to create a multichannel educational environment that promotes deeper language and cultural learning.

The theoretical section of the article analyzes the basic principles of multimodality, in particular the concept of multiliteracies, which emphasizes the importance of developing students' ability to interpret and create texts that combine different semiotic resources. The sociosemiotic approach to multimodality is also considered, which considers all forms of communication as semiotic resources with their own grammars and rules of use.

Particular attention is paid to the specifics of teaching the Korean language, which is characterized by agglutinative morphology, a complex system of politeness and cultural specificity. The use of a multimodal approach allows us to take these features into account, integrating cultural elements into the learning process.

The practical section of the article proposes specific guidelines for implementing a multimodal approach in teaching the Korean language, in particular, the analysis of multimodal texts, teaching politeness as a multimodal phenomenon, project activities using multimodal ethnography, the use of digital technologies and the development of multimodal literacy.

In general, the implementation of a multimodal approach in teaching the Korean language contributes to the creation of a more dynamic and effective learning environment that meets the needs of modern students and the requirements of the globalized world.

Key words: *multimodality, korean language, innovative technologies, foreign language teaching, intercultural competence, digital didactics, communicative approach.*

Постановка проблеми. У сучасному освітньому просторі, що характеризується стрімким розвитком цифрових технологій та глобалізаційних процесів, традиційні методи викладання іноземних мов зазнають суттєвих трансформацій. Особливо це стосується мов, які мають складну граматичну структуру та культурно специфічні особливості, таких як корейська мова. У цьому контексті мультимодальність виступає як інноваційний підхід, що дозволяє інтегрувати різноманітні канали сприйняття інформації – візуальні, аудіальні, кінетичні та текстові – для підвищення ефективності навчального процесу.

Мультимодальне навчання передбачає використання різних напівоточних систем для передачі знань, що сприяє глибшому розумінню та засвоєнню матеріалу студентами. Зокрема, у викладанні корейської мови, де важливу роль відіграють невербальні елементи комунікації, такі як інтонація, жести та міміка, мультимодальний підхід дозволяє більш повно відобразити культурні та мовні нюанси. Дослідження свідчать про те, що інтеграція мультимодальних ресурсів у навчальний процес сприяє підвищенню мотивації студентів, розвитку критичного мислення та формуванню міжкультурної компетентності.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Аналіз наукових джерел, присвячених проблематиці мультиmodalності у функціонуванні та викладанні іноземних мов, свідчить про широкий спектр досліджень як українських, так і зарубіжних учених. Теоретичне підґрунтя мультиmodalності ґрунтовно висвітлено в працях Л. Л. Макарук (Макарчук, 2015: 65), яка здійснила розробку термінологічного апарату та визначила ключові напрями аналізу в межах мультиmodalної лінгвістики. Особливої уваги заслуговує її монографічне дослідження, що пропонує комплексний аналіз мультиmodalності в англомовному масмедійному дискурсі.

Стилістичні аспекти мультиmodalності поглиблено розглядаються у роботі О. А. Бабелюк (Бабелюк, 2018: 41), яка досліджує еволюцію мультиmodalної стилістики від початкових етапів до сучасного стану. Цей напрям також представлений у дослідженнях Н. Град (Град, 2014: 51), що акцентують увагу на взаємозв'язку modalної лінгвістики та мультиmodalної стилістики.

Прикладні аспекти впровадження мультиmodalного підходу у мовній освіті висвітлено у праці Р. Картера та С. Адольфса (Carter R., Adolphs, 2018: 280), що відкривають нові перспективи для корпусної лінгвістики, зокрема в аналізі взаємодії вербальних і візуальних компонентів.

Цифровий вимір мультиmodalності знаходить відображення в дослідженнях Т. М. Бобошко (Бобошко, 2016: 41), де мультиmodalність розглядається як форма наукової комунікації в умовах цифрового середовища.

Семіотичний підхід до вивчення мультиmodalних феноменів репрезентовано в праці О. М. Флор (Флор, 2014: 48–62), який висвітлює значення семіотичного аналізу для ефективної комунікації в умовах мультиmodalного середовища.

Методологічні засади аналізу мультиmodalності розробляються у працях Ю. М. Гунг (Гунг, 2019: 196) та J. Bateman (Bateman, 2013: 287–293), які пропонують різноманітні аналітичні підходи до вивчення мультиmodalної взаємодії.

Узагальнення проаналізованих джерел засвідчує міждисциплінарний характер сучасних досліджень мультиmodalності, що охоплюють лінгвістичні, педагогічні, технологічні та соціокультурні аспекти. Особливо значущим є внесок українських науковців, які формують теоретико-методологічну базу мультиmodalності в контексті викладання іноземних мов та міжкультурної комунікації.

Мета статті. Метою цієї наукової статті є комплексне теоретичне обґрунтування та практичне

осмислення мультиmodalного підходу як інноваційної стратегії у викладанні корейської мови як іноземної.

Для досягнення поставленої мети використовувалися методи аналізу наукової літератури, порівняльного аналізу та узагальнення педагогічного досвіду.

У статті буде розглянуто сучасні підходи до мультиmodalного навчання, зокрема концепцію мультилітерацій, яка акцентує увагу на необхідності розвитку здатності студентів інтерпретувати різноманітні семіотичні коди. Також буде проаналізовано практичні аспекти впровадження мультиmodalних стратегій у викладання корейської мови, включаючи використання відеоматеріалів, інтерактивних платформ та інших цифрових ресурсів. Особлива увага приділяється дослідженню ефективності таких підходів у контексті формування мовної та міжкультурної компетентності студентів.

Таким чином, стаття спрямована на обґрунтування доцільності застосування мультиmodalного підходу у викладанні корейської мови та надання рекомендацій щодо його ефективного впровадження в освітній процес.

Виклад основного матеріалу дослідження.

Мультиmodalність у педагогіці постає як концепція, що визнає і використовує різноманітні способи представлення та сприйняття інформації – візуальні, аудіальні, текстові, жестові, просторові тощо. Цей підхід ґрунтується на розумінні того, що навчання є процесом, який залучає кілька сенсорних каналів одночасно, сприяючи глибшому засвоєнню знань та розвитку критичного мислення.

Однією з ключових теоретичних основ мультиmodalності є концепція мультилітерацій, запропонована Групою Нового Лондонського Ордена (New London Group) у 1996 році. Ця концепція підкреслює важливість розвитку здатності студентів інтерпретувати та створювати тексти, що поєднують різні семіотичні ресурси, зокрема візуальні, аудіальні та текстові елементи. Мультилітерації визнають, що в сучасному світі комунікація відбувається через різноманітні медіа, і тому навчання повинно враховувати цю багатомодальність (Deborah, 2012: 62–71).

Іншим важливим теоретичним підґрунтям є соціосеміотичний підхід до мультиmodalності, який розглядає всі форми комунікації як семіотичні ресурси, що мають свої граматики та правила використання. Цей підхід дозволяє аналізувати, як різні modalності взаємодіють між собою та як вони впливають на створення значення в освітньому процесі.

У контексті викладання іноземних мов, зокрема корейської, мультимодальний підхід дозволяє враховувати культурні та мовні особливості, що відображаються не лише в мові, але й у невербальних засобах комунікації. Наприклад, використання відеоматеріалів, що демонструють жестову мову, інтонацію та міміку носіїв мови, сприяє глибшому розумінню культурних контекстів та комунікативних норм.

Таким чином, теоретичні засади мультимодальності в освіті базуються на визнанні багатоманітності способів комунікації та необхідності інтеграції різних модальностей у навчальний процес для підвищення його ефективності та релевантності в сучасному світі.

Викладання корейської мови як іноземної (KFL) вирізняється низкою специфічних особливостей, що зумовлюють необхідність адаптації педагогічних підходів та методів навчання. Ці особливості пов'язані як із лінгвістичними характеристиками мови, так і з культурними аспектами, що впливають на процес навчання (Пак, 2023: 52–54).

Корейська мова має унікальну граматичну структуру, яка суттєво відрізняється від індоєвропейських мов. Зокрема, вона характеризується аглютинативною морфологією, де граматичні значення виражаються за допомогою афіксів, що приєднуються до основи слова. Це створює виклики для студентів, які звикли до аналітичних мовних структур. Крім того, система ввічливості в корейській мові є складною та багаторівневою, що вимагає від студентів розуміння соціальних контекстів для правильного використання мовних форм.

Культура є невід'ємною частиною мови, і вивчення корейської мови неможливе без ознайомлення з культурними нормами та традиціями. Викладачі повинні інтегрувати культурні елементи в навчальний процес, щоб студенти могли краще розуміти контексти використання мови. Це включає вивчення жестів, міміки, інтонації та інших невербальних засобів комунікації, які є важливими для ефективного спілкування (Гунг, 2019: 203).

У викладанні корейської мови ефективними є комунікативні методи, які акцентують увагу на розвитку мовленнєвих навичок через інтерактивні завдання та ситуації, наближені до реального життя. Також застосовуються методи, що включають використання автентичних матеріалів, таких як відео, аудіо та тексти, що сприяє розвитку слухових та візуальних навичок. Інтеграція мультимодальних ресурсів дозволяє студентам краще засвоювати матеріал, оскільки

залучає різні канали сприйняття інформації (Halliday, 2014: 169–172).

Сучасні технології відіграють важливу роль у викладанні корейської мови. Онлайн-платформи, мобільні додатки та інтерактивні ресурси дозволяють студентам практикувати мову поза межами аудиторії, що сприяє більш глибокому засвоєнню матеріалу. Зокрема, використання віртуальної реальності та штучного інтелекту відкриває нові можливості для створення імітованих мовних середовищ, де студенти можуть практикувати мову в реалістичних ситуаціях.

Таким чином, викладання корейської мови як іноземної вимагає комплексного підходу, що враховує лінгвістичні, культурні та технологічні аспекти. Інтеграція мультимодальних методів та сучасних технологій у навчальний процес сприяє підвищенню ефективності навчання та розвитку комунікативної компетентності студентів.

Мультимодальний підхід у викладанні корейської мови як іноземної (KFL) передбачає інтеграцію різних модальностей – візуальної, аудіальної, текстової, кінетичної – з метою створення багатоканального освітнього середовища, що сприяє глибшому засвоєнню мови та культурних особливостей. Нижче подано ключові практичні орієнтири для ефективного впровадження цього підходу.

Використання автентичних мультимодальних матеріалів, таких як реклама, відеокліпи, соціальні медіа та інші візуальні тексти, дозволяє студентам розвивати навички критичного аналізу та інтерпретації різних семіотичних ресурсів. Це сприяє глибшому розумінню культурних контекстів та комунікативних норм корейської мови (Ковальчук, 2022: 101).

Корейська мова характеризується складною системою ввічливості, що виражається не лише через лексичні та граматичні засоби, але й через невербальні елементи, такі як інтонація, жести та міміка. Інтеграція мультимодальних ресурсів у навчальний процес дозволяє студентам краще розуміти та використовувати ці аспекти комунікації.

Залучення студентів до проєктів, що передбачають створення мультимодальних продуктів, таких як відеоесе, блоги або презентації, сприяє розвитку їхньої мовної та міжкультурної компетентності. Це також дозволяє студентам досліджувати та відображати власні культурні ідентичності через призму корейської мови.

Інтеграція сучасних цифрових інструментів, таких як віртуальна реальність, мобільні додатки та інтерактивні платформи, дозволяє створювати

імітовані мовні середовища, де студенти можуть практикувати мову в реалістичних ситуаціях. Це сприяє підвищенню мотивації та автономії у навчанні.

Формування у студентів здатності ефективно використовувати та інтерпретувати різні модальності комунікації є ключовим аспектом мультиmodalного підходу. Це включає розвиток навичок читання та створення текстів, що поєднують візуальні, аудіальні та текстові елементи.

Оцінювання студентських робіт повинно враховувати не лише лінгвістичні аспекти, але й ефективність використання різних модальностей для передачі змісту. Це сприяє розвитку у студентів усвідомлення важливості інтеграції різних комунікативних ресурсів у мовленні (Бобошко, 2016: 39).

Загалом, впровадження мультиmodalного підходу у викладання корейської мови сприяє створенню більш динамічного та ефективного навчального середовища, що відповідає потребам сучасних студентів та вимогам глобалізованого світу.

Висновки. Здійснений теоретико-практичний аналіз дає підстави стверджувати, що мультиmodalність як дидактичний підхід відкриває нові горизонти у викладанні корейської мови як іноземної.

Цей підхід дозволяє значно розширити спектр засобів подання навчального матеріалу, посилити

когнітивну й емоційну залученість студентів та адаптувати освітній процес до реалій цифрової епохи.

Переваги мультиmodalного навчання у контексті корейської мови зумовлені як структурною складністю самої мови, так і високим рівнем культурної специфіки, що вимагає залучення не лише мовних, а й невербальних засобів комунікації.

Мультиmodalність сприяє формуванню не лише мовленнєвої, а й міжкультурної компетентності, яка є невід'ємною складовою ефективного спілкування в сучасному глобалізованому світі.

Практичні орієнтири, запропоновані у статті, зокрема використання автентичних відео- й аудіоматеріалів, мультимедійних платформ, інтерактивних форм завдань та проєктної діяльності, демонструють ефективність мультиmodalного підходу в розвитку мовних навичок студентів.

Отже, мультиmodalність не лише розширює арсенал викладача, а й трансформує саму парадигму викладання іноземної мови: з традиційно текстоцентричної – до комунікативно-інтегративної.

Подальші дослідження можуть бути спрямовані на емпіричне вивчення впливу мультиmodalних стратегій на рівень успішності студентів, розробку авторських мультиmodalних курсів корейської мови, а також інтеграцію цих підходів у підготовку майбутніх викладачів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бабелюк О. А. Стилістика мультиmodalності: від витоків до здобутків та перспектив. Любов до слова: філологічні нотатки на честь ювілею професора В. А. Кухаренко : зб. наук. ст. За ред. І. М. Колегаєвої. Одеса : КП ОМТ, 2018. С. 37–52.
2. Бобошко Т. М. Мультиmodalність як форма наукового спілкування. Лінгвістика ХХІ століття. 2016. С. 38–45.
3. Град Н. Сучасні мультиmodalні студії: Модальна лінгвістика та мультиmodalна стилістика. Одеський лінгвістичний вісник. 2014. Вип. 4. С. 49–64.
4. Гунг Ю. М. Викладання корейської мови та літератури в Україні: сучасний стан та перспективи. Матеріали міжнародної наукової конференції «Корєзнавство в Україні: сучасність і перспективи». Київ, 2019. С. 194–205.
5. Ковальчук О. В. Формування соціокультурної компетенції у процесі вивчення корейської мови у ВНЗ. Актуальні проблеми гуманітарних наук. 2022. Вип. 51. С. 100–105.
6. Макарук Л. Л. Мультиmodalна лінгвістика: термінологічний апарат і вектори аналізу. Науковий вісник Східноєвроп. нац. ун-ту ім. Лесі Українки. Серія "Філологічні науки. Мовознавство". 2015. № 6 (307). С. 64–76.
7. Макарук Л. Л. Мультиmodalність сучасної англомовної масмедійної писемної комунікації: монографія. Луцьк : Вежа-Друк, 2018. 424 с.
8. Флор О. М. Формування глобального інформаційного суспільства на основі мультиmodalного інтернет-спілкування. Київ: Центр вільної преси, 2014. 140 с.
9. Пак А. Міжкультурний підхід у навчанні корейської мови студентів педагогічних вузів. Актуальні проблеми гуманітарних наук. 2023. Вип. 61, ч. 2. С. 50–55.
10. Bateman J. Text and Image: a Critical Introduction to the Visual. London; New York : Routledge, 2014. 520 p.
11. Carter R., Adolphs S. Linking the Verbal and Visual: New Directions for Corpus linguistics. Language, People, Numbers. 2008. № 64. С. 275–291.
12. Collins J., Blot R. Literacy and Literacies: Texts, Power, and Identity. Cambridge : Cambridge University Press, 2003. P. 218–223.
13. Deborah W. R. Multimodal Interaction Analysis. Peabody College. Vanderbilt University. 2012. №. 41. P. 62–71.
14. Halliday M. A. K. An Introduction to Functional Grammar. London : Edward Arnold, 2014. 320 p.
15. Matthiessen C. M. I. M. Halliday on Language. The Bloomsbury Companion to M. A. K. Halliday. New York : Bloomsbury Academic, 2015. P. 137–202.

REFERENCES

1. Babeliuk O. A. (2018) Stylistyka multimodalnosti: vid vytokiv do zdobutkiv ta perspektyv [Stylistics of multimodality: from origins to achievements and prospects]. *Liubov do slova: filolohichni notatky na chest yuvileiu profesora V. A. Kukharenko : zb. nauk. st. Za red. I. M. Kolehaievoi – Love for the word: philological notes in honor of the anniversary of Professor V. A. Kukharenko: collection of scientific articles. Edited by I. M. Kolegaeva. Odesa : KP OMT. S. 37–52. [in Ukrainian].*
2. Boboshko T. M. (2016) Multimodalnist yak forma naukovoho spilkuvannia [Multimodality as a form of scientific communication]. *Linhvistyka KhKhI stolittia – Linguistics of the XXI century. S. 38–45. [in Ukrainian].*
3. Hrad N. (2014) Suchasni multimodalni studii: Modalna linhvistyka ta multimodalna stylistyka [Modern multimodal studies: Modal linguistics and multimodal stylistics]. *Odeskyi linhvistychnyi visnyk – Odessa linguistic bulletin. Vyp. 4. S. 49–64. [in Ukrainian].*
4. Hunh Yu. M. (2019) Vykladannia koreiskoi movy ta literatury v Ukraini: suchasnyi stan ta perspektyvy [Teaching Korean language and literature in Ukraine: current state and prospects]. *Materialy mizhnarodnoi naukovoï konferentsii «Koreiznavstvo v Ukraini: suchasnist i perspektyvy» – Materials of the international scientific conference "Korean Studies in Ukraine: Modernity and Prospects". Kyiv. S. 194–205. [in Ukrainian].*
5. Kovalchuk O. V. (2022) Formuvannia sotsiokulturnoi kompetentsii u protsesi vyvchennia koreiskoi movy u VNZ [Formation of sociocultural competence in the process of studying the Korean language at universities]. *Aktualni problemy humanitarnykh nauk – Current problems of the humanities. Vyp. 51. S. 100–105. [in Ukrainian].*
6. Makaruk L. L. (2015) Multimodalna linhvistyka: terminolohichni aparat i vektory analizu [Multimodal linguistics: terminological apparatus and vectors of analysis]. *Naukovyi visnyk Skhidnoievrop. nats. un-tu im. Lesi Ukrainky. Serii "Filolohichni nauky. Movoznavstvo" – Scientific Bulletin of the Eastern European National University. Lesya Ukrainka. Series "Philological Sciences. Linguistics". № 6 (307). S. 64–76. [in Ukrainian].*
7. Makaruk L. L. (2018) Multimodalnist suchasnoi anhlomovnoi masmediinoi pysemnoi komunikatsii: monohrafiia [Multimodality of modern English-language mass media written communication: monograph]. *Lutsk : Vezha-Druk. 424 s. [in Ukrainian].*
8. Fliur O. M. (2014) Formuvannia hlobalnogo informatsiinoho suspilstva na osnovi multimodalnogo internet-spilkuvannia [Formation of a global information society based on multimodal Internet communication]. *Kyiv: Tsentr vilnoi presy. 140 s. [in Ukrainian].*
9. Pak A. (2023) Mizhkulturnyi pidkhid u navchanni koreiskoi movy studentiv pedahohichnykh vuziv [Intercultural approach to teaching Korean to students of pedagogical universities]. *Aktualni problemy humanitarnykh nauk – Current problems of the humanities. Vyp. 61, ch. 2. S. 50–55. [in Ukrainian].*
10. Bateman J. (2014) *Text and Image: a Critical Introduction to the Visual. London; New York : Routledge. 520 p.*
11. Carter R., Adolphs S. (2008) *Linking the Verbal and Visual: New Directions for Corpus linguistics. Language, People, Numbers. № 64. S. 275–291.*
12. Collins J., Blot R. (2003) *Literacy and Literacies: Texts, Power, and Identity. Cambridge : Cambridge University Press. P. 218–223.*
13. Deborah W. R. (2012) *Multimodal Interaction Analysis. Peabody College. Vanderbilt University. №. 41. P. 62–71.*
14. Halliday M. A. K. (2014) *An Introduction to Functional Grammar. London : Edward Arnold. 320 p.*
15. Matthiessen C. M. (2015) *Halliday on Language. The Bloomsbury Companion to M. A. K. Halliday. New York: Bloomsbury Academic. P. 137–202.*